

rala zavreti kri, ko so prikorakali orjunci z naperjenimi puškami in revčverji, kakor nad sovražnika. Klicom: dol! in pfuj, so sledili najprej orjunaški, potem obojestranski strelji, prvi mrtvec pa je bil delavec in zadnji tudi, ki so ga orjunaši najprej vzeli kot talca, potem pa na razbojniški način umorili. Kar je sledilo orjunaškemu spopadu, je še strašnejše in obenem tudi sramotno za oblast, ki je prepustila orjuncem pravo strahovlado nad Trbovljem. Orjunci so preiskovali ljudi, zažigali »Delavski dom«, hoteli streljati v zvonik, ko je zvonilo k večernicam, in končno so še na postaji z orožjem prisilili železniško osojbo, da je storilo, kar so hoteli.

Ob pogrebu žrtev.

V torek popoldne so pokopavali žrtve: orjunaške v Ljubljani, delavske pa v Trbovljah in ko vsi poštenji ljudje v žrtvi vidijo samo žrtev ne glede na stranko, pri teh dveh pogrebi oblast in politika ni pripustila, da bi se ostalo pri človeku vrednemu naziranju. Orjunaški pogreb — parada z vojaštvom, častno stražo, prisotnost oblastnikov od najvišjega do najnižjih itd. — pogreb mrtvih delavcev pa mirno resen izraz delavske sloge ob močno zastraženem pokopališču. Na ljubljanski pogreb so pripeljala razna društva in oblastniki z vojaštvom vred poldrugi tisoč ljudi, v Trbovljah je pa prišla do zasiraženega pokopališča nad 5000 glavsko mirna in resna delavska množica, grob žrtev so pa smeli obsuti s prstjo le ožji sorodniki. V Ljubljani so oblastniki, čuvurji postavili in zakona, mirno poslušali, ko je neki orjunaš govoril, da bo šla orjuna v svojem delu in maščevanju če treba tudi proti zakonu države. V Trbovljah je pa gledala večitisočglava množica brez besed, a zato s tembolj živimi čustvi, majo oblast z oboroženo silo delavstvu celo smrtna pota meri in odreja.

V Ljubljani je veliki župan posredoval pri mestnem županu, naj bo ta po želji orjune za razobešanje želnih zastav izdal razglas, ki bi ga orjunci sami delili meščanom. Ljubljanski župan je možato odvrnil, da mestna občina ne bo sledila željam zasebnega društva kot je orjuna in da njeni člani ne morejo dobiti v roke uradnih stvari mestne občine.

Kako mala je oblast pred orjuno.

S prej navedenim se je oblast očitno postavila v službo orjune in orjunaši so radi tega tudi lahko brez skrbi razvili največjo samovoljnost in nasilje. Po ulicah pretepajo ljudi, ki čitajo liste, v katerih je resnica, zaloge »Slovenca« so uničevali po trafikah, raznaševalce so pretepali, tiskarnam nasprotnih glasil so grozili z bombami, nemoteno so razbili stanovanje bivšega komunističnega poslanca dr. Lemeža ter pri tem pokradli denar njegovi ženi in od vsega tega nasilja je najmanjše še to, da hodijo od hiše do hiše ter s pravimi grožnjami ali pa samo z grozilnimi kretnjami od ljudi pobirajo, odnosno izsiljujejo prispevke za svoje zastave in žrtve. Hoče se jim novih zastav, da bi jih zopet razvijali v krajih, ki so policajdemokraciji in orjuni do zadnjega moža in iz dna duše nasprotni ter tako izzvali nove spopade. Hoče se jim krvi, ker so do zob oboroženi in pa ker so si svesti oblastne popustljivosti in pomoči nepoštenih politične javnosti.

Orjuna ni samo v službi nasilne politične stranke, ampak tudi velekapitala, ki pije kri delavcem v svojih fabrikah. Velekapitalisti, tudi tuji, dajo orjunašem nekaj lahko pridobljenega denarja in nekaj dobrih mest, da imajo potem pri izmogavanju jugoslovanskih narodov nacionalistično varstvo, orjuna pa zato napada delavstvo, ki

orožena nego gorile, se ji vkljub temu ni prav nič hotelo boja z besnimi sovražniki. Jezno in maščevalno je zarenčala, skočila v goščavo in izginila.

Trzan pa je splaval k bregu in zlezal na suho.

Prijetno je bil iznenaden. Dveh novih reči si je izkusil v vodi, prvič da voda ni tako neprijetna, kakor se je bal. Hladna kopel mu je dobro storila, osvežila ga je in okrepila. Drugo pa je bilo to, da se je naučil plavanja.

Sklenil je, da se bo odslej vsak dan okopal v jezeru, če bo le blizu prišel. In res je to tudi zvesto storil.

Pa storil je še več.

Par dni pozneje se je rod Kršakov pasel ob morski obali. Trzan je poskusil z morsko kopelo in našel, da je brez primere prijetnejša in zanimivejša ko pa kopel v majhnem gorskem jezercu.

Po cele ure se je igral na valovih in kmalu si je upal daleč ven na morje. Naučil se je tudi potapljanja. Plavanje je bilo zanj igrača, ker je imel izredno krepke ude in dobra pljuca.

Ni pač slutil tistikrat, da mu bo kedaj v poznejšem življenju plavanje rešilo življenje —

Spoznal je tudi in začel ceniti veliko vrednost telesne snage in čistote. Odslej se je vsak dan čedno umil, če ni mogel drugje, pa vsaj pri potoku, ki se je vil skozi pragozd in se pri Claytonovi koči izlival v morje.

Njegovi živalski tovariši so ga sicer skušali posnemati, kakor je navada pri opicah, da vse posnemajo. Pa voda jim ni ugajala. Rajši so čepeli ob bregu in se čudili belokožemu tujcu in njegovim umetnostim.

Dogodek z levinjo Saboro je bil za Claytonovega sina prvi veliki in važni doživljaj. Položil je v njegovo dušo prve kali spoznanja, da je drugačen nego so živali in da jih visoko nadkriljuje.

Nova doba se je začela v njegovem življenju. Njegovo izprva še nejasno spoznanje je kmalu postalo jasno katerim društvom, ki se zavedajo svojih nalog! Teh je

je naravni nasprotnik velekapitala. Ravno tako je pa orjuna tudi proti kmetu, ko enkrat vidi, da se kmet ne da pridobiti za tisto politiko in stran, ki orjuno in drugo nasilje izdržuje. Iz tega sledi, da morata kmet in delavec iti skupaj proti orjuni, proti fašizmu, proti nasilni politiki! — Naš človek ne sme pozabiti, da se v orjuni poleg redkih zapeljanih in nerazsodnih, še poštenih ljudi po večini zbirajo pokvarjene, nasilne prikazni, ki računajo s tem, da imajo za vsako protipostavno delo pokroviteljstvo pri vladajoči nepošteni stranki. Med orjuno so se izkazali že mnogi bivši in bodoči kaznjenci ter sploh ljudje, ki so že prišli in še pridejo navskriž s temeljnimi postavami človeške družbe in vsake države.

Kako se bo izkazala resnica?

Policajdemokrati so dosegli namestitev svojih ljudi za velike župane, preiskavo vodi Pribečičeva desna roka, državni podtajnik Wilder. Zaprti so rudarji, orjunci pa so prosti, pa naj je še toliko priči, ki svedočijo, kako so razbijali, ranjencem grozili s smrtjo, strahovali državne uslužbenca itd. Poslanci SLS so intervenirali pri preiskovalni oblasti, naj izpusti tudi vse rudarje, če so orjunci že prosti. Dobili so obljube, da se bo postopalo po zakonu, pa kaj to pomaga, ko se je že v tolikem pokazalo, da je zakon za ene tako, za druge pa drugače ali pa sploh ne. — Pa pravica in poštenost morata zmagati in tedaj bo narod obračunal z vsemi, ki sedaj pljujejo na poštenje in resnico. Nikdo ne bo pozabljen in nihče ne uteče plačilu. Slovenci, kmetje in delavci se bodo znašli v skupni fronti proti nasilnikom — fašistom, ki so plačani hlapci in rablji centralizma, in preko vseh sedanjih časov krivic, laži, obrekovanja in nasilja nas mora voditi zavest, da vsi poštenei v slogi prav kmalu odstranijo in kaznujejo vsako nasilje in nepoštenost. Danes si upajo trditi vsi režimski listi in ljudje, da so delavci pripravili napad na orjuno, ko pa enkrat zmagajo po skupni zahtevi razum in poštenje, pa ne bo več dvoma nad tem, kar je rekel rudarski ranjenec, žrtev krvave trboveljske nedelje, poročevalcu »Slovenca« na vprašanje, kaj misli o napadu: »Če bi mi hoteli napadati v trboveljski soteski, na ozkem prostoru, bi to pač lahko tako naredili, da niti eden orjunc ne bi odšel živ, ter ne bi bilo od naših več mrtvih in veliko več ranjenih.« — K temu moramo pristaviti, da je naše kmetstvo ljudstvo doslej prenašalo že mnogo izživljanj orjuncem v kučmah in civilu ter drugih centralističnih hlapcev in podkupljencev ter ni hotelo dejansko tako nastopiti, kakor čuti v duši proti vsem nasprotnikom svojih zahtev, posebej pa še proti nasilnikom, samo radi tega, ker je prepričano o skorajšnji zmagi pravice, poštenosti in kulture in o obračunu, ki ji bo sledil. Nikdo pa ne sme pozabiti, da bo naše ljudstvo v tem upravičenem upanju ostalo mirno samo tako dolgo, dokler ne bo preveč izživljeno kot delovno ljudstvo Slovenije ne glede na to, ali je nasilje proti delavcu ali pa proti kmetu.

Deset zlatih pravil za manjšega vinskega kupca.

Znani vinarski strokovnjak, vinarski nadzornik Stummer v Čehoslovaški, je razposlal glasilo »A. W. Z.« št. 10 sledeča pravila:

1. Kupuj vino po okusu in se ne brigaj za grade vinske tehtnice. Ne pogodi se z vinogradnikom samo glede

nejše, božja iskra razuma, ki jo ima le človek, ga je vodila in končno privedla nazaj na svet, iz katerega ga je iztrgala kruta usoda. —

Rod Kršakov je imel lovišča ob morskem obrežju kakih petindvajset milj daleč. Kakih petdeset milj so segale v globino dežele. Po tem prostoru so lovili in si iskali živca, par tednov so ostali na mestu, pa so se spet preselili drugam.

Kraj je bil vseskozi gosto zaraščen s pragozdom in ker so po drevju potovali zelo naglo, so brez posebnega truda prišli od enega konca letovišča do drugega.

Kjer je bilo več in boljše hrane, tam so ostali dalje časa. Umaknili pa so se, če so se pokazale nevarne živali, posebno levi in kače in sloni. Teh so se izogibali. Včasih pa se je tudi Kršak, njihov poglavar, naveličal enega kraja in jih je zgolj za kratek čas vodil po dolgih potovanjih.

Trzanovo razmerje do Kršakove družine ni bilo nič kaj posebno dobro.

Mladiči so se polgravalili z njim, dokler so bili majhni in negodni. Pa žival hitro raste in v par letih je gorila goden. Trzan je bil še deček desetih let, ko so bili njegovi nekdanji mladostni tovariši že odrasle živali, ki se niso več brigale za igre in za norčevanje.

Starci niso marali zanj. Zavedali so se pač, da je tujec. Eni se vobče niso zmenili za belokožega tujca, drugi pa so ga očitno sovražili in iskali prilike, da ga spravijo iz sveta. Da ni bilo Kale, ki je skrbno čuvala nad njim, že zdavnaj bi bili končali njegovo nadpolno mlado življenje.

Pa tudi mladi belokožec ni čutil nič posebnega prijateljstva do svojih »tovarišev«. Tudi on se je, četudi izprva le nejasno, zavedal, da je nekaj drugega, da je več nego bitja, med katerimi je živel.

Pa ne da bi se jih bil bal! Strahu vobče ni poznal. Žela Trglavčnik na Bukovcu. Družini, ki je za tak mu-

cene za liter, ampak tudi glede dostave soda, odvoznih stroškov in glede dneva polnenja. Trošarina gre na tvoj račun; manje kakor 50 l ne smeš kupiti.

2. Napolni vino v dobro osnaženo, že rabljeno, cementirano posodo. Plesnjiva ali taka z očetnim duhom pokvari najboljšo vino.

3. Zažgi pred natakanjem vina v vederski sodček približno za eno znamko velik kos žvepla; za polovnjak trikrat toliko; to vinu ne škoduje in ga obvaruje pred mrisčem. Ako žveplo ne gori v sodu, ga moraš še enkrat temeljito osnažiti.

4. Ne vozi vina po železnici, ako je zelo mrazlo ali velika vročina.

5. Deni vino takoj v klet in podloži sodček tako visoko, da ga lahko deneš na pipo. Izpolni sodček z dobrim vinom in priskrbi si čep, ki bo natančno zaprl veko in ki se bo še nekoliko namakal v vinu. Pri transportu si moral oviti čep s capico; ležečemu vinu pa to zelo škoduje.

6. Pusti kupljeno vino najmanj 14 dni do 3 tedne ležati, da si odpomore od vožnje in dopolnjuje izpuhtevajoče vsaki teden z dobrim vinom. Ako postane vino motno ali rjavo, črno ali vlačljivo, kar se pa zgodi redkokedaj, se ne smeš ustrašiti. Pusti vino še ležati in vprašaj za svet umnega kletarja.

7. Ko si sod načel, naj hitro steče. Do polovice napolnjen sod se kmalu pokvari. Staro vino se drži v steklenicah mnogo let, novo pa se mora kmalu izpiti.

8. Ako polniš steklenico, ne rabiš k temu niti pipe niti lija, ampak samo »šlauch« (črevo). Vzami skrbno osnažene steklenice in poduhaj vsako pred polnjenjem. Kupi dobre in zdrave zamaške in ne rabi starih zaduhljivih, morda celo pivskih. Pri polnjenju se mora črevo skoraj dotikati dna steklenice, da vino v steklenici polagoma vstaja; ne pusti, da bi vino v curku brizgnilo v steklenico. Polne steklenice se morajo v kleti ležati shraniti.

9. Prazni sodček se mora nemudoma tako dolgo izmivati, da teče iz njega samo čista voda. Sodček se naj dobro izčedi in v vlažnem stanu zažvepla s trikratno izmero prej navedene množine. Zveplanje se mora ponoviti vsakih šest tednov. Ako sod ni tvoj, ga moraš takoj vrniti.

10. Vina ne ostani dolžen, plačano vino ima boljše tek.

—87.

Stanje goric v Sloveniji.

R. Košar.

Na podlagi raznih poročil v tu- in inozemskih listih se lahko reče, da so gorice dobro prezimile. Lepi, krepki poganki, kateri so se razvili zadnje tedne pod vplivom toplih solčnih žarkov, so ovrgli prejšnje dvome, da bi gorica v Sloveniji trpela vsled hude zime. Nekaj očes pozebe vsako leto. Nastavek grozja pa ni obilen. Nekatere vrste kažejo bolj, druge manje, sorazmerno po zemlji, legi in obdelovanju. Deževno vreme lanskega julija in avgusta ni dalo pričakovati boljšega nastavka. Od cvetja bo sedaj vse odvisno. Ako bomo imeli prihodnjih 14 dni lepo, solčno vreme, se bo cvet naglo oplodil in marsikaj se bo rešilo. Na mnogih krajih je toča naredila občutno škodo, kar pa je bolj krajevnega pomena. Pač pa je letos zelo rano nastopila peronospora vsled zadnjih nalivov in toplih vlažnih noči. Na mnogih listih sem našel po tri do pet infekcij, kar je za sedajni čas izredno in bi kazalo, da je prva infekcija že minila neopaženo. Mogoče pa je tudi,

Kvečjemu se je skrnil za Kalo in je izza njenega varnega hrbita izživljalo kričal na svoje napadalce, v najhujšem slučaju jo je urnih nog in skokov pobrisal v goščavo ali pa v najvišje veje pragozdovih orjakov, kamor težki njegovi sovražniki niso mogli za njim.

Stasoma je prišlo, da je, vsaj z nekaterimi člani, živel v neprestanem boju in pretepu. In v obilici jim je vračal njihovo sovraštvo. Kjer je le mogel, jih je dražil in grenil izvoljenjem starim godežem in sirovežem.

In njegovi bistri razum je znal iznajti neštete vragolije.

Ob potoku in po travnatih planotah, ki ležijo tu pa tam sredi pragozda, je rastle dolga, močna trava, podobna našemu šasu.

Kdo ve kako je umni in iznajdljivi Trzan prišel na to, — pa začel je spletati dolgo, ostro travo izprva v krajše, pa vedno daljše kite in nazadnje je znal splesti celo dolge vrvi. Naključje mu je pokazalo tudi, kako se naredi voz. Višek njegovih izumov pa je bila zanka.

Kmalu je imel več metrov dolgo, močno vrv s premikajočo se zanko na koncu.

Nekoč jo je v šali vrgel za bežečim tovarišem in obdržal drugi konec v pesti. Zanka je padla živali krog vratu, se zadrnila in jo vrgla na tla.

Ej — nova, imenitna igrača, je pomislil Trzan. Koj jo je ponovil.

In s poskušanjem in z neprestano vajo se je naučil metati letečo zanko. Bila je njegovo prvo, za njegove sovražnike nevarno in pogubno orožje.

Odslej si Trzanovi sovražniki niso bili več varni ne svobode ne življenja. V spanju, na potu, po noči, po dne — nikdar niso vedeli, ali ne bo kje odkod iz zasede priletela tiha zanka, se jim zadrnila krog vratu in jih zadušila.

(Dalje prihodnjič.)